

خط: نسخ، کا: علی بن قدامه، تا: قرن ۸؛ مصحح؛ جلد: تیماج
قهوه‌ای، ۸گ (۱۰۰-۱۰۷)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۱۰۱]

● **الطب (ارجوزة) / طب، شعر / عربی**

ṭibb (urjūza)

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟ - ۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981 - 1038)

منظومه‌ای است در بیان دستورات طبی که خود تجربه کرده و نیز آثار و خواص رؤیت برخی ستاره‌ها و کواکب و بیان این که دیدن فلان کواکب و ستاره چه تأثیر و خاصیتی بر جای می‌گذارد. تعداد ابیات در نسخه‌ها متفاوت است و از ۱۷ تا ۱۴۵ بیت آمده است. قنواتی به شماره ۱۱۳ و مهدوی در صفحه ۲۷ فهرست خود آن را یاد کرده‌اند.

آغاز: بسمله. الحمد لله الملیک الواحد xx رب السموات العلی الماجد / و هذه ارجوزة قد اکتمل xx فیها جمیع الطب علم و عمل

[دنا ۲۷۹/۷ (۱۲ نسخه)؛ الذریعة ۴۹۵/۱؛ مصنفات ابن سینا: ۲۷؛ الذریعة: ۴۹۵/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۲۴۱/۲]

شرح و حواشی:

- ۱- شرح ارجوزة ابن سینا؛ ابن رشد، محمد بن احمد (۵۲۰-۵۹۵)
- ۲- الجوهر النیس فی شرح ارجوزة الریس؛ کحال، موسی بن ابراهیم (۸۷۹-)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۹۹

آغاز: الحمد لله الملیک الواحد xx رب السموات العلی الماجد / سبحانه منفردا بالقدم xx مخرج موجود اتنا من عدم؛ **انجام**: و آله الافاضل الاطهار xx و صحبه و نسله الاخیار

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۹؛ تملک: محمد اخلاصی؛ کاغذ: دولت آبادی، ۸۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۶/۶×۲۲/۲سم [ف: ۱-۲۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۲/۱

آغاز: بسمله، قال الشیخ الریس ابو علی سینا لما جرت عادة الحکما و فضلاء القدماء؛ **انجام**: و قد فرغت من جمیع العمل xx فالان اقطع بقول مکمل

خط: نسخ، بی کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ کاغذ: هندی، ۱۰۲ص (۱-۱۰۲)، ۳۴ سطر (۱۶/۵×۵/۵)، اندازه: ۲۰×۷/۵سم [ف: ۹-۴۴۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۲۰

آغاز: قال الشیخ الریس الفاضل الفیلسوف ابو علی الحسین بن سینا البخاری، رضی الله عنه و اجره ثوابه، فی تقسیم الطب: الطب حفظ صحة برؤ مرض xx من سبب فی بدن منه عرض / قسمته الاولی لعلم و عمل xx و العلم فی ثلثة قد اکتمل؛ **انجام**: اقل ما تبرء فی شهر xx و ربما یتم ذاک عشر / و قد عرفت من جمیع العلل xx و الآن اقطع بقول مکمل

خط: تعلیق، بی کا، تا: تاریخ ۹۶۲ق؛ تملک: مصطفی بن عبدالله

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۴۰/۱۶

آغاز: بسمله. اللهم الهمنا و جیننا النی و العی و الارتیاب ... اما بعد فهذه کلما فی بیان مذهب الطائفة الیزیدية و حکمهم و حکم الاموال الکائنة بأیدیهم. اعلم انهم متفقون علی اباطیل من عقاید و اقویل

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج فرنگی، ۲گ (۸۹پ-۹۰پ)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۴-۱۴۷]

- طب < نزهة الملوك
- طب < لب طب
- طب < فتون خمسة طب
- طب < فیزیولوژی
- طب < حفظ صحت
- طب < مجربات
- طب < رساله ای در طب
- الطب < و جیزة فی الطب
- طب < اوزان طبی
- طب < طبی
- طب < منافع امینی
- طب < تبها
- الطب < زیدة التجارب
- طب < حفظ صحت
- طب < بیماریها و درمان
- طب < فیزیولوژی
- طب < التشریح (رسالة فی)
- طب < اصطلاحات الطیبة
- الطب < منتخب الطب

● **الطب (ارجوزة فی) / طب / عربی**

ṭibb (urjūzat fi)

ابن عبد ربه، سعید بن عبدالرحمن، - ۳۲۸ قمری
ebn-e 'abd-e rabbe 'sa'īd ebn-e 'abd-or-rahmān (- 941)

ارجوزة‌ای است در ۲۰۸ بیت در پزشکی که این عناوین در آن آمده: فضل الطب، وصف الطب، سبب الاسقام، علامة السیة و هبوب الریاح، فی الحمیه و التغذی، فی حفظ الصحة، فی صفة النفس، فی صفة الراس و الایخر الصاعدة له، فی وصف المعدة، فی وصف الحمی، اعلام الموت فی افراغ السوداء.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۲۷/۳

آغاز: الحمد لله الذی برانا xx و ركب العقول و الاذهانا / و من بالاسماع و الابصار xx یتدی بها من كان ذا الاعتبار؛ **انجام**: و شعبه منظرها کالصافن xx فی کعبه يعرفها بالصافن / و طاهر فی الکعب الردقی xx عرق یکنی بالنسا محقق

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و دو؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276260

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱۰/۲۰۱۳

دهد. فهرست عناوین: ۱. پادشاهی؛ ۲. جنگ؛ ۳. بخششها و دهشها؛ ۴. وفدها؛ ۵. گفت و گو با پادشاهان؛ ۶. دانش و ادب؛ ۷. ضرب المثلها؛ ۸. پندنامه و زهدیات؛ ۹. تسلیتها و مرثیهها؛ ۱۰. انتساب؛ ۱۱. گویش بادیه نشینان؛ ۱۲. پاسخ گویی و پاسخ نویسی؛ ۱۳. خطابه؛ ۱۴. انشا و نویسندگی؛ ۱۵. تاریخ خلفاء؛ ۱۶. تاریخ نامه زیاد و حجاج و طالبیان و برمکیان؛ ۱۷. تاریخ عرب؛ ۱۸. نقد شعر؛ ۱۹. عروض و قافیه؛ ۲۰. موسیقی و آواز؛ ۲۱. زنان؛ ۲۲. پیامبران دروغین و دیوانگان و بخیلان و طفیلیان؛ ۲۳. آدمیزادگان و جانوران و شهرها؛ ۲۴. خوردنیها و آشامیدنیها؛ ۲۵. فکاهیات و لطیفهها.

مؤلف، کتاب را در سالیان دراز تألیف کرده و پیوسته مطالب و مندرجات بخشها را مورد افزایش و کاهش قرار می داد، اما تدوین نهایی کتاب باید در سالهای آخر عمر وی یعنی پس از ۳۲۲ صورت گرفته باشد. منابع عمده مؤلف در نگارش این کتاب عبارتند از: قرآن، تورات، انجیل، ترجمه کتابهایی از ایران و یونان که آنها را از عیون الاخبار گرفته بود، نیز آیام العرب و أمثال العرب ابو عبیده معمر بن مثنی را تقریباً به تمامی نقل کرده است. از کتابهای جاحظ و مبرد نیز بسیار بهره جسته و از استادان خود مانند خشنی، محمد بن وضاح و بقی بن مخلد روایات بسیار نقل کرده است و حدود ۱۰۰۰۰ بیت شعر در کتابش نقل کرده و از این جهت می تواند در زمره راویان شعر قرار گیرد. مؤلف از تعصب نژادی و دینی بر کنار بوده و چندان به ذکر فضائل و مناقب امام علی علیه السلام و اولادش می پردازد که ابن کثیر در او گمان تشیع می برد. العقد الفرید مجموعه دلپذیری از معارف دینی، سیاسی، اجتماعی، تاریخ ادبیات و تاریخ سیاسی اجتماعی عرب و به ویژه فرهنگ عامه است، و برخی از بخشهای آن را، با توجه به جامعیت و استقلال موضوع آنها، می توان کتابهای جداگانه به شمار آورد. این کتاب همواره به عنوان متن درسی تلقی شده، از این رو عده ای از ادبا و دانشمندان، از جمله ابن منظور (۷۱۱ق) به اختصار و تلخیص آن همت گماشته اند. در اوایل قرن حاضر جمعی از ادبای مصر «مختار العقد» را تنظیم کردند که بارها در قاهره به چاپ رسیده است. در دو قرن اخیر، کتاب العقد الفرید سخت مورد عنایت خاورشناسان قرار گرفته و بخشهای مختلف آن به زبانهای فرانسه، انگلیسی و اسپانیایی ترجمه و منتشر شده است. (حافظیان)

چاپ: قاهره، مدرسة القضاء الشرعی، ۳۴۴ص؛ المطبوعات الجمالیه، ۱۳۳۱ق؛ بیروت، محقق: عبدالمجید التراحینی، دارالکتب العلمیه، ۹ج، ۱۴۰۷ق.
[دنا ۵۴۴/۷؛ کشف الظنون: ۱۱۴۹/۲؛ معجم المطبوعات: ۱۶۲:۱؛ الوافی بالوفیات ۸/۸؛ اکمال الکمال ۳۵/۶؛ تاریخ الاسلام ذهبی ۲۲۱/۲۴؛ ذخائر التراث العربی ۱۷۱/۱-۱۷۲]

الادلاء محمد الهادی؛ انجام؛ چو لشکر که بیعت به حجت کنند xx نهند هر یکی سر بزیر کمند / بود ملتجی را همین ها امید xx که عیدانه گیرد بامروز عید. تمت اللاحاقیه بید المؤلف علی الخویبی فی یوم الغدیر ۱۳۴۸.
خط: نسخ و نستعلیق زیبا، کا: مهر علی بن زین العابدین راقمی، تا: ۲۳ ذیحجه ۱۳۴۸ق؛ جا: رضاعیه؛ نسخه ای است نفیس کتابت شده در حیات مؤلف، مصحح؛ جلد: مقوا، ۳۴۵گ، ۲۰ سطر (۱۷/۵×۹/۵)، اندازه: ۲۰×۱۳/۵سم [ف: ۳۵-۶۸۸]

● عقد الفوائد فیما نظم من الفوائد / ادبیات - عربی

'iqd-ul farā'id fīmā nuẓima min-al fawā'id

علاء الدین بن عبدالباقی خطیب، ق ۱۱ قمری

'alā'-od-dīn ebn-e 'abd-ol-bāqī-ye xatīb (- 17c)

تاریخ تألیف ۱۰۳۳ق؛ محل تألیف: مدینه

مؤلف در اثنای مطالعه آنچه را نفیس دیده در کتاب حاضر به پیروی از رساله «قلاید القلائد و شوارد الفوائد» جلال الدین سیوطی گرد آورده و آن را در چهارده «باب» و یک «خاتمه» تنظیم نموده است: ۱. فیما يتعلق بالذات و عظیم الصفات؛ ۲. فیما يتعلق بالقرآن العظیم من الالفاظ و المعانی؛ ۳. فیما يتعلق بشأن رسول الله (ص)؛ ۴. فیما يتعلق باحدیث رسول الله (ص)؛ ۵. فیما يتعلق بالمسائل الفقهیه؛ ۶. فیما يتعلق بعلم النصوص؛ ۷. فیما يتعلق بفن التاريخ؛ ۸. فیما يتعلق بعلم المنطق؛ ۹. فیما يتعلق بعلم الطب؛ ۱۰. فیما يتعلق بعلم اللغة؛ ۱۱. فیما يتعلق بعلم النحو؛ ۱۲. فیما يتعلق بعلم العروض؛ ۱۳. فیما يتعلق بعلم العروض؛ ۱۴. فیما يتعلق بعلم الخط.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۵۰/۲

آغاز: الحمد لله الذی اخرج من البحر الفوائد و جعل فیها جزیل الخیر و عظیم الفوائد و اجرى من شاء علی جمیع العوائد و قلده مننا فکانت من افخر القلائد؛ انجام؛ و انشر علیها رایة الاقبال وصل یا الهنا و سلم علی نیکب الحیب الاعظم و آله و صحبه الکرام و اختتم لنا یارب بالاسلام

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: چهارشنبه ۳ صفر ۱۲۵۰ق؛ ۲۷گ (۱۰۸-پ-۱۳۴)، اندازه: ۲۲×۱۶/۵سم [ف: ۲۰-۲۳۵]

● العقد الفرید / ادبیات / عربی

al-'iqd-ul farīd

ابن عبد ربه، احمد بن محمد، ۲۴۶ - ۳۲۸ قمری

ebn-e 'abde rabbe, ahmad ben mohammad (861 - 941)

کتابی است بسیار مشهور که به تقلید از «عیون الاخبار» ابن قتیبه نگارش یافته و مندرجات و ترتیب و عناوین ابواب آن آشکارا تحت تأثیر کتاب ابن قتیبه است. هدف مؤلف این بود که مجموعه ای از معارف و آداب مشرق را در اختیار مغربیان قرار

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد بیست و دو؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276260

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱۰/۲۰۱۳

سلام xx زما بر محمد علیه السلام
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، ۴۵ گ، ۱۱ سطر، اندازه:
[۲۱/۵×۱۳/۵ سم] (ف: ۳۱-۸۶)

● **غزوات پیامبر و حضرت علی (ع) / حدیث / فارسی**
qazavāt-e payāmbār va hazrat-e 'alī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۳۴۳
آغاز: بجانب فرنگ گذاشته اند چون بیک فرنگ رسیدند پادشاه
را از آمدن پسر خیر دادند؛ **انجام**: به مدینه و هر چه دیده و شنیده
بود بخدمت آن حضرت ... و نقل نمود ... سنه ۱۲۴۸
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]

● **غزوات سلطان سلیم / تاریخ / فارسی**
qazavāt-e soltān salīm
قاضی زاده، کبیر بن اوئیس، ق ۱۰ قمری
qāzī-zāde, kabīr ebn-e oveys (- 16c)

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۷۰ بخش ۳ و ۱۷۱ بخش ۳
نسخه اصل: سلیم آغا ۱۸۲۵. دو جلد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛
واقف: سلیم آغا؛ ۲۳۹ گ [ف: ۱۲۱]

● **غزوة عبدالرحمن بن محمد الاموی (ارجوزة) /**

تاریخ / عربی
gazawāt-u 'abd-ur-rahmān ibn-i muḥammad al-umawī
(urjūza)

این عبد ربه، احمد بن محمد، ۲۴۶ - ۳۲۸ قمری
ebn-o 'abde rabbe, ahmad ben mohammad (861 - 941)
منظومه‌ای در غزوات عبدالرحمن بن محمد از خلفای اموی در
اندلس که از غزوه سال ۳۰۱ ق آغاز می‌شود و به سال ۳۲۲ ق
پایان می‌یابد.
چاپ: این اثر در دیوان چاپ شده ابن عبد ربه الاندلسی به
تحقیق دکتر محمد تونجی (ص ۱۷۷-۲۰۰) آمده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۶۲/۱۹
آغاز: بسمله. سبحان من لم تحوه اقطار xx و لم تکن تدرکه
الابصار؛ **انجام**: و امن القفار من ایجاسها xx و طهر البلاد من
ارجاسها
خط: نسخ، کا: احمد وقار شیرازی، تا: ۱۲۹۷ ق؛ جلد: تیماج، ۶ گ
[۲۱/۵×۳۵ سم] (ف: ۲۷/۲ - ۴۰)

● **غزوه (منظوم) / شعر / فارسی**
qazve (manzūm)

چلیپایی (۱۹/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۱۲/۵ سم [ف: ۲۰-۵۱۴]

→ غزوات < اخبار علیه در غزوات مرتضویه
→ غزوات النبی < دیوان عبدی
→ غزوات امام علی و طال مغربی < فتح الحیدر

● **غزوات امیرالمومنین (ع) / تاریخ معصومین / فارسی**
qazavāt-e amīr-al-mo'menīn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۱۹۶
آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد روایت کند جابر ابن عبدالله
انصاری که چون حضرت رسالت پناه ص به پیغمبری مبعوث
گردید و خلق را بطرف خداوند عالم؛ **انجام**: این تمثیل را فایده
آنتست که باید مردم عاقل با مردم ابله و نادان و احمق و جاهل هم
صحبت نشود و هم سخن نشود و با طافه ی [طائفه ی؟] بی عقل و
... ظرافت و خوش؟ نکند.

خط: تحریری، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ مهر: «یا محمد ابراهیم مورخ
۱۲۷۱ ق» (چقه)؛ جلد: میشن، ۸۲ گ، ۱۴-۱۸ سطر (۱۳/۵×۱۰)
(۱۸×۱۵/۵)، اندازه: ۲۲/۶×۸ سم [رایانه]

● **غزوات امیرالمومنین (ع) / تاریخ معصومین / فارسی و عربی**
qazavāt-e amīr-al-mo'menīn

کتاب در شرح حال و غزوات امیرالمومنین علی (ع). روایاتی
است درباره سرگذشت و جنگ‌های امیرالمؤمنین با هضام و فتح
قلعه‌های هفت گانه و دلاوری‌های او.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۸۱
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «افوض
امرئ الی الله هو عبدالله» (بیضی)، «عبدہ عبدالله الحسینی» (بیضی)،
«عبدہ الراجی محمد باقر» (بیضی)، «عبدہ حسن الحسینی» (بیضی)،
«عبدہ الراجی محمد حسن بن محمد باقر» (بیضی)؛ ۱۶۹ گ، ۱۷-
۱۹ سطر (۱۶/۵-۱۶/۳×۸/۸-۸)، اندازه: ۲۰/۵×۱۴/۵ سم [رایانه]

● **غزوات بدر و حنین / شعر / کردی**
qazavāt-e badr va honayn

منظومه کردی است در داستان جنگ‌های بدر و حنین در صدر
اسلام که در آن از دلاوری‌های امیرالمومنین (حیدر) گزارشاتی
آورده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۷۸
آغاز: بسمله. غزای بدر و حنین: به ناوی خدا خالقی کونین xx
انوسم باسی بدر و حنین؛ **انجام**: به مقداری ارض و به رزی
سماوات xx به دیدار پاک محمد صلوات / هزاران درود و هزاران

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد بیست و سوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276261

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳